

2023

SANSKRIT — GENERAL

Paper : SEC-B-1

(Spoken Sanskrit and Computer Awareness for Sanskrit)

Full Marks : 80

MURALIDHAR GIRLS' COLLEGE
LIBRARY

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

1. (a) अधोलिखितेभ्यः यथेच्छम् अनुच्छेदद्वयं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च अनुवादः करणीयः। 10×2

- (i) It was a trap to catch all childhood, for on such a day. I argued, the children would not be far off. When I paused in my work I listened, but the wood was so full of the noises of summer that I could not at first distinguish these from the tread of small cautious feet stealing across the dead leaves. I rang my bell in an alluring manner, but the feet fled, and I repented, for to a child a sudden noise is very real terror. I must have been at work half an hour when I heard in the wood the voice of the blind woman crying : "Children, oh, children, where are you?" and the stillness made slow to close on the perfection of that cry.
- (ii) Markandeya went back to live in the ashram on the Himalayas by the Pushpabhadra river. After some time, the colour of the sky changed. Soon strong winds blew and heavy torrents of rain fell. Everywhere there was water. Slowly the water-level rose and the hills and mountains started to get submerged in it. Markandeya had to leave the ashram and he climbed up, the water level also rose but never reached above his feet. Soon the whole Earth was immersed in water and not a single living being was in sight. But fortunately Markandeya was safe.
- (iii) When they reached Kanchangiri, the king of Kashi did as was told by Narad Muni. He fell at Anjana's feet and asked her to protect him. When she promised him that no one would harm him under her protection then king of Kashi told his whole story. She was shocked to hear the story. She thought of her son Hanuman and he immediately presented himself in his mother's presence. She said, "Hanuman, my son, need your help to protect the king of Kashi." "But mother," said Hanuman. "How can I do this? Lord Rama is my master. Thus, one who is Lord Rama's enemy, is also my enemy. How can I protect him?"

(b) अधोलिखितेषु द्वयोः अनुच्छेदयोः मातृभाषया आङ्ग्लभाषया वा अनुवादः करणीयः। 10×2

- (i) एकस्मिन् क्षेत्रे एकः सर्पः अवसत्। तत्रैव एकः मूषकः अपि बिले वसति स्म। एकदा सर्पः भूषकम् अपश्यत् तं च खादितुम् ऐच्छत्। भीतः भूषकः अत्र अधावत् तत्र अधावत्। सर्पः तस्य अनुसरणम् अकरोत्। मार्गं एकः उच्छ्रितः विशालः च वृक्षः आसीत्। तस्य शताधिकानि सूक्ष्माणि जटिलानि च मूलानि जालवत् विततानि आसन्। मूषकः प्राणभयेन वृक्षं परितः प्रदक्षिणाम् अकरोत्। सर्पः अपि तस्य अनुसरणम् अकरोत्। चतुरः मूषकः पुनः पुनः वृक्षं परितः प्रदक्षिणाम् अकरोत्। तस्य अनुसरणं कुर्वतः सर्पस्य पुच्छं वृक्षस्य मूलेषु

Please Turn Over

संसक्तम् अभवत्। पुनः पुनः प्रयतमानः अपि मूलेषु बद्धः सर्पः आत्मानं मोचयितुम् अक्षमः आसीत्। मूषकः शीघ्रं पलायनं कृत्वा स्वप्राणान् अरक्षत्।

- (ii) एकस्मिन् वृक्षे एकः वायसः एका वायसी च अवसताम्। तयोः नीडे नैकानि अण्डानि आसन्। एकस्मिन् दिने शावकाः अण्डेभ्यः बहिः आगच्छन्। स्वशावकान् दृष्ट्वा वायसः वायसी च प्रसन्नौ अभवताम्। कालान्तरेण शावकाः 'का' 'का' इति ध्वनिं कर्तुम् आरभन्त। किन्तु तेषु एकः शावकः 'का' 'का' इति ध्वनिं कर्तुम् असमर्थः आसीत्। सर्वे शावकाः तम् उपहासेन अहसन्। न कोऽपि तस्य मित्रम् आसीत्। सः शावकः व्यथितः उदासिनः च अभवत्। एकान्ते सः अश्रूणि अमुञ्चत्। कालः व्यतीतः। अहो आश्चर्यम्! वसन्तस्य आगमे सः शावकः 'कुहू' 'कुहू' इति मधुरं ध्वनिं कर्तुम् आरभत। यतः सः तु पिकशावकः आसीत्।
- (iii) एकः मूषकपरिवारः एकस्मिन् गृहे बिलं कृत्वा वसति स्म। तस्मिन् एव गृहे एकः बिडालः अपि अवसत्। सः बिडालः तान् मूषकान् खादितुम् ऐच्छत्। परिवारस्य एकः मूषकशिशुः सर्वदा बिलात् बहिः गन्तुम् ऐच्छत्। तस्य माता तं प्रतिदिनं बिलात् बहिः गमनात् निवारयति स्म। तथापि एकदा सः मूषकशिशुः बिलात् बहिः अधावत्। निमिषार्द्धे बिडालः अपि तं विलोक्य तं प्रति अधावत्। मार्गम् अन्वेष्टुम् असमर्थः असहायः मूषकशिशुः भ्रान्त्या बिडालम् प्रति एव अधावत्। अतः बिडालः चकितः अभवत्। चकितचकितः सः स्तब्धः अभवत्। मूषकशिशुः तु बिडालस्य पादानाम् अधस्तात् धावित्वा स्वबिलं प्राविशत्।

अथवा,

MURALIDHAR GIRLS' COLLEGE
LIBRARY

अधोलिखितेभ्यः चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः।

10×4

- (a) सङ्गणकयन्त्रस्य साधारणपरिचयः लेखनीयः।
(Write a brief note on computer.)
- (b) सङ्गणकीयभाषाणां केन्द्रीयकार्यपरम्परैककस्य वा परिचयः देयः।
(Write a note on Computer Languages or CPU.)
- (c) कारकसंविधायाः वैशिष्ट्यं प्रतिपाद्य तस्य प्रकारभेदान् निरूपयत।
(Describe the features and parts of the operating system of computer.)
- (d) संस्कृतक्षेत्रे आन्तर्जालस्य उपयोगः कथं करणीयः इति आलोचयत।
(Describe how the internet is useful in Sanskrit field.)
- (e) HTML इति विषयमवलम्ब्य टीका विरचनीया।
(Write a note on HTML.)

2. अधोलिखितेषु विषयमेकमवलम्ब्य न्यूनतया पञ्चाशदधिकशतशब्दैः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रबन्धः लेखनीयः।
20×1

- (a) उपमा कालिदासस्य
(b) अद्यत्वे चलभाषस्य गुरुत्वम्
(c) ईश्वरचन्द्रविद्यासागरः

(d) करोणासंक्रमणकाले छात्राणां समस्या

(e) संघे शक्तिः कलौ युगे।

अथवा,

अधोलिखितेभ्यः चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः।

5×4

(a) पावारपाएण्ट (PowerPoint)

(b) एम्. एस्. वार्ड-तन्त्रे पुटसज्जीकरणम् (page setting in M.S. Word system)

(c) एम्. एस्. वार्ड-तन्त्रे पङ्क्तिसज्जीकरणम् (line setting in M.S. Word system)

(d) एम्. एस्. वार्ड-तन्त्रे शैली सज्जीकरणम् (Style and formatting in M.S. Word system)

(e) एम्. एस्. आफिस (M S Office)

3. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा तदनुसारम् अधःप्रदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम् :

2×5

चन्द्रपट्टिग्रामं परितः विद्यमानेषु अनेकेषु ग्रामेषु विदूषकस्य चित्रस्वामिनः विषये अपरिचिताः न केऽपि भवन्ति। आबालवृद्धं सर्वेऽपि तं जानन्ति। यत्र कुत्रापि यः कोऽपि नाटकं प्रदर्शयति, तस्य आमन्त्रणं तत्र अवश्यं भवति। चित्रस्वामी तत्र आगच्छति इति चेत् जनसम्मर्दः तत्र द्विगुणितः भवति। तस्य नानाविधं वाक्सामर्थ्यं जनपदे सर्वत्र प्रसिद्धम्।

नाटकस्य वेदिकां यदि चित्रस्वामी आरोहति तर्हि तत्र उत्साहस्य लहरी एव प्रवहति। कदाचित् विदूषकीयं हास्यजनकं शिरोवेषं धृत्वा आगच्छति। कदाचित् यथा व्याघ्रस्य शरीरे रेखाः भवन्ति तादृशं रेखायुक्तम् ऊरुकं युतकं च धृत्वा आगच्छति। तस्य चलनं, वसनं, भावाभिव्यक्तिः इत्येतत् सर्वमपि जनेषु हास्योद्भावकं भवति। तस्य मिथ्या श्मश्रु प्रतिनिमेषम् उपरि अधः च चलत् भवति। यदि भाषितुं सः मुखम् उद्धाटयेत् तर्हि तद्विषये वक्तव्यं किम्? नाटकभवनम् एव हास्येन कम्पमानं भवति। कदाचित् आङ्ग्लेयाधिकारिणः इव शिरोवेषं धृत्वा आगच्छति। “लेडीस् अण्ड् जेन्टिल्मेन्” इत्येतत् प्रभृतीनि पञ्चषाणि पदानि तस्य परिचितानि। तावदेव। किन्तु एतानि उपयुज्य अर्धघण्टां यावत् विस्तरेण भाषणं करोति सः। “वास्तविकः आङ्ग्लेयः अपि एतं जेतुं न समर्थः” इति जनाः आनन्दतुन्दिलाः भवन्ति।

बहु भाषतां नाम! किन्तु यदि विदूषकपात्रधारी गातुं न जानीयात् किं तत्र सारस्यम्? चित्रस्वामी सम्यक् गानम् अपि जानाति। नानाविधनीतिग्रन्थेभ्यः सः सहजतया गीतानि गायति स्म। स्वयमपि गानं विरचय्य गातुमपि तस्य सामर्थ्यम् आसीत्।

(a) विदूषकः चित्रस्वामी कस्मिन् ग्रामे वसति?

(b) विदूषकपात्रधारी किं न जानीयात् चेत् सारस्यं नास्ति?

(c) किं जनेषु हास्योद्भावकं भवति?

(d) कानि पदानि तस्य परिचितानि?

(e) सः केभ्यः ग्रन्थेभ्यः गातुं समर्थः आसीत्?

Please Turn Over

अथवा,

यूनिकोडवर्णानां यूटिएफ-वर्णानां वा परिचयः देयः।
(Write a note on Unicode or UTF.)

MURALIDHAR GIRLS' COLLEGE
LIBRARY

10

4. अधोलिखितेषु विषयमेकमवलम्ब्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च पत्रं लेखनीयम्।

10×1

- परीक्षाप्रस्तुतिं विनिवेद्य ग्रामस्थां मातरं प्रति पत्रम्।
- शारदोत्सवस्य विवरणं प्रदाय विदेशनिवासिनं मित्रं प्रति पत्रम्।
- ग्राममार्गस्य पुनः निर्माणाय जनपदाधिकारिणं (B. D. O.) प्रति आवेदनपत्रम्।
- ग्रामे संक्रमितव्याधीनां दूरीकरणाय स्वास्थ्याधिकारिणं प्रति पत्रम्।

अथवा,

संस्कृते ईग्रन्थानाम् आपस्-तन्त्राणां वा विषये लघुप्रबन्धः लेखनीयः।
(Write short note on Sanskrit e-books or Sanskrit Apps)

10